

על רכישת האונייה ע"י שלוחת המוסד לעליה ב' בארה"ב

מבוסס בעיקר על חוברת ההנצחה 'גו' בוקסנבאום – האיש ופועלו', הוצאה פרטית

בשנת 1927 אונייה בשם President Warfield הוזמנה ע"י חברה מקומית ונבנתה בנמל Delaware, ארה"ב, כמיועדת לשייט נהרות ואגמים, בעלת גחון שטוח וקיבולת של 600 אנשים. החל משנת 1928 ועד גיוסה ע"י הממשל הפדראלי למלחמה השיטה האונייה נופשים בעיקר ב-Chesapeake Bay. בשנת 1942 במסגרת החכר והשאל, הושאלה האונייה לצי הבריטי להובלת ציוד מלחמתי לאירופה. בעת הפלגתה במסגרת שייט של שיירה ימית בפיקוד בריטי, נפגעה ע"י טורפדו מצוללת גרמנית והועברה לאירלנד לתיקון. האנייה בשרות הבריטים שמשה גם לאימונים, כבית חולים צף ולהובלת יחידות צבא מצרפת לאנגליה וחזרה תוך ניצול הגחון השטוח.

בזיכרונותיו מספר זאב שינד (מקיבוץ איילת השחר, ראש שלוחת המוסד לעליה ב' בארה"ב; "דני" בשמו המחתרתי) שבעת קבלתה בשנת 1942 השקיעו הבריטים בשדרוגה עבודה וכסף רב, כדי להכשירה לצרכי הובלת חיילים באוקיאנוס גם בים סוער. צחוק הגורל, מציין זאב, הוא שהבריטים חיזקו את דפנות האונייה, הגדילו את קיבולת הדלק והמים, שיפרו תנאים סניטריים, קנו מטבחים ומקררים מודרניים והשקיעו באולמות שינה גדולים ומרווחים – פעולות שהקלו בשנת 1946 על המוסד לעליה ב' להכינה להפלגה עם אלפי עולים בים הפתוח. לקראת הפלישה לנורמנדי בשנת 1944 הוחזרה האונייה לצי האמריקאי ועגנה מול חופי Omaha כשהיא משמשת כמרכז פיקוד ותאום לאספקת צבא ארה"ב בקרבות על כיבוש נורמנדי והתקדמותו לתוככי צרפת.

בתום המלחמה הוחזרה האונייה לוויג'יניה והועמדה ע"י השלטונות למכירה כגרוטאה. הצעה ראשונה הייתה \$1,500 ולבסוף נרכשה ב-\$8,000 כגרוטאת מתכת ע"י סוחר יהודי מקומי, לואיס לוין שמו. שמואל דרקטור, יהודי מארה"ב, שנתבקש ע"י רוכשים סינים לרכוש עבורם אונייה מדגם זה, קנה מלואיס לוין את הגרוטאה ב-\$40,000 ועמד למכור אותה לסינים במחיר מוסכם של \$125,000. כאן נכנסו לתמונה אנשי המוסד לעליה ב', זאב שינד וג'ו בוקסנבאום (ה"אמריקאי" כפי שכינה אותו לובה אליאב, ששימש יד ימינו של שינד). הם הצליחו לשכנע את דרקטור למכור להם את האונייה, ב-\$50,000, לצורך העברת שארית הפליטה מאירופה לארץ.

במפגש מרתק של יהודים מארה"ב על סיפון האונייה נתרם כל הכסף לכיסוי הרכישה (בין התורמים היה גם ג'ו בוקסנבאום). תקופה ארוכה וכסף רב שנתרם ע"י יהדות ארה"ב, כולל תרומה נכבדה מ"מלך הבננות" שמואל זימורי, נדרשו כדי לשפץ, לשדרג ולהתאים את האונייה למסעה ההיסטורי.

איך רכשנו אותה	
דני מספר	
<p>אם טובים להובלת אנשים – תנאים סניטריים נוחים, חדרי שירות מרווחים, מיטבח מסודר למופת, דודים מתוקנים לבישול, מקררים מודרניים, אולמי-שינה נרחבים, וכדומה. בגלל כל סגולותיה אלו היינו להוטים לרכוש אותה ונכנסנו לשם כך בהתחרות עם חברה סינית, שאמרה אף היא לקנות את "הנשיא" לשימוש בין המפריצים הגדולים של סין. ומאחר שידענו מה המטרה שלפנינו – ראינו זכות בכורה לנו, שילטנו מחיר גבוה יותר ורכשנוה.</p> <p>לאחר זמן קצר היתה מוכנה להפליג, ואולם אז החלה התערבותם הרצינית של הבריטים, אשר רדפונו החל מצעדינו הראשונים ולחצו על ממשלת הונדורס שלא תיתן לנו את דגלה. בדרך כלל גילתה ממשלת הונדורס עד אז אהדה כלפינו והגישה לנו עזרתה לא פעם. אולם עם התערבות האנגלים נשתנו פני</p>	<p>מן הספר, "הספינה שניצחה" קורות "ציאת אירופה תש"י. הוצאת "סערות", תל-אביב.</p> <p>הספינה "פרוידנט וורפילד" שירתה תחילה במספר העמק צ"ס-פיק"בי, בקו בלטימור-נורפולק. המיבנה שלה היה טיפוסי לספינות אחרות מסוג זה. שוערו לנסיעות קצרות. צורת בנייתה דומה לספינות הקיטור הראשונות שהיו מהלכות במיסיסיפי – ועד היום קיים שם קו מסוג זה. ספינה "זקנה" הייתה, כבת 30. היא נשאה את שמו של אחד מראשי חברת-האוניות, אשר לה היתה שייכת. בראשית מלחמת העולם, כשאנ-גליה היתה זקוקה ביותר לאמצעי תח-</p>

מי אתה שמואל דרקטור?

קטע ממאמר שהופיע בשנת 1960 בארץ בעיתון בוקר

הערת מערכת: חברת "שהם" לא הייתה קיימת אז עדיין. זאב שינד היה ראש שלוחת המוסד לעליה ב' בארה"ב.

האונייה נמכרה לחברת הקש Weston Trading שהמוסד לעליה ב' הקים לצורך רכישת ספינות לצורכי ההעפלה

היה זה בארה"ב בשנת 1946.

דרקטור היה אחד הסוחרים הגדולים שסחר עם סין בזכות הכרות עם אישיות חשובה בממשלת סין. בעת ביקורו בסין ביקשו ממנו לקנות למענם אניה.

הוא רכש אניה בשם "הנשיא וורפילד" שנבנתה בשנת 1929 ושירתה במלחמת העולם השנייה כאוניית בית חולים.

לאחר שסיים את העברת האונייה על שם השלטונות הסיניים ששילמו בעדה 125 אלף דולר, הוא הוזמן לפגישה מטעם "ההגנה" בה השתתף גם איש "שהם" זאב שינד ז"ל.

באותה פגישה ביקש שינד מדרקטור לבטל את העסקה עם הסינים ולמכור את האונייה ל"שהם". שינד הסביר, כי האונייה מיועדת להעברת פליטים יהודים מאירופה לארץ-ישראל.

שינד הודיע לו מיד, כי אין הוא יכול לשלם את המחיר המלא והוא מוכן לשלם לו 50 אלף דולר בלבד.

דרקטור לא היסס והודיע מיד לשינד: "האונייה שלך", אף כי הפסיד בעסקה זו 75 אלף דולר.

בו בערב התקשר עם ידידיו בצמרת הממשלה הסינית וביקש מהם להסביר לשלטונות הסיניים כי האונייה שרכש איננה מתאימה עבורם.

באותה פגישה נכחו נדבנים יהודים נוספים ושינד הכריז על מגבית לרכישת אונייה וכל הסכום הנדרש נאסף בו במקום וגם שמואל דרקטור השתתף בתרומה של אלף דולר.